

Groot, groter, grootst, baobab.

Overdag is alles veilig

Fietsen door Afrika

Negen jaar geleden fietsten Kathleen Verhelst en Paul Zuidgeest vanuit hun woonplaats naar Singapore. Deze ervaring leidde tot de uitgave van 'Getaande huid' (Op Weg, 2017 5) en 'Oostwaarts', twee reisboeken die vele lezers konden bekoren. Gebeten door nieuwsgierigheid en een onverzadigbare honger naar het buitenleven stappen ze in 2019 opnieuw op de fiets. Deze keer lonkt Afrika.

→ Tekst en foto's Kathleen Verhelst en Paul Zuidgeest

Eetstalletje in Tanzania.

Een fragment

Als je op de fiets rondtrekt, ben je redelijk kwetsbaar. Wij zijn op zich geen grote helden. Al houden we van fietsen door vreemde gebieden, toch trekken we meestal de kaart van de voorzichtigheid. Als iets niet goed voelt, doen we het niet. Zo hebben we dat ook bij vertrek aan onze familie gezegd. Toch merken we dat die grens gaandeweg een stukje opschuift. De veiligheid en zekerheden die we in onze oververzekerde westerse landen kennen, zijn in Afrika simpelweg onbekend. Wij moeten ons verhouden tot nieuwe, voor ons onbekende situaties en moeten daarvan de risico's inschatten. Hoewel we dat serieus nemen, ontkomen we er niet aan dat we met enige regelmaat met elkaar moeten overleggen of we het risico aanvaardbaar vinden.

Zo ook bijvoorbeeld hier aan de grens van Queen Elisabeth National Park. In de meeste nationale parken is fietsen niet toegestaan wegens de vele gevaarlijke dieren, maar in dit nationaal park mag het wel. Er loopt een asfaltweg door het park waar redelijk wat vracht- en autoverkeer op te vinden is. Maar meer in de bush, vlakbij Lake Edward, ligt er ook een zandweg, die verschillende wereldfietsers in de whatsapp-groep als een prachtige route aanprijzen. We vragen raad aan de lokale bevolking: is die weg vandaag te fietsen, niet te modderig, niet te veel los zand? Zijn er overnachtings-

mogelijkheden onderweg? Hoe zit het met de wilde dieren? En met de grens van Congo vlakbij? Moeten we daar extra alert voor zijn? Geen probleem, wordt ons verzekerd. Overdag is het veilig.

“Ik vind het toch wat spannend”, bekennt Paul.

“Wil je daarmee zeggen dat je liever de asfaltweg neemt?”, vraag ik.

“Nee, dat niet. Maar toch... Er lopen hier wel olifanten, leeuwen en nijlpaarden rond. Dan kunnen ze hier wel zeggen dat het veilig is, maar ik heb de afgelopen 40 jaar altijd geleerd dat ze gevaarlijk zijn.” Paul besluit een whatsapp naar zijn broer te sturen: “Morgen fietsen we van Katanguru naar Kihiki door een nationaal park. Moest er iets gebeuren, dan weten jullie waar te zoeken.”

Na tien kilometer fietsen over de asfaltweg komen we bij een afslag waar de zeventig kilometer lange zandweg door het nationale park begint. Op de hoek is een militaire post gevestigd. We vragen nog een laatste keer aan de militairen of we de weg veilig kunnen fietsen.

“Ja hoor, geen enkel probleem om die weg te nemen, zolang je maar bij daglicht fietst. Er zal dan geen enkel dier zijn dat je tocht verstoort. En mocht je een leeuw tegenkomen, zal hij hooguit even knipogen.”

Zes maanden lang gaan ze op zoek naar de charme van Tanzania, Kenia, Oeganda, Rwanda en Namibië. Onderweg komen vastgeroeste overtuigingen op de helling te staan en worden ze uitgedaagd om enkele vertrouwde paradigma's te herbekijken. Met meer vragen dan antwoorden en met fietstassen vol inspiratie keren ze uiteindelijk weer huiswaarts.

In hun nieuwe boek 'Welcome again!' brengen Kathleen en Paul een persoonlijke getuigenis over het Afrika dat ze al fietsend tegenkwamen. Dat blijkt een veelzijdiger Afrika te zijn dan de televisiebeelden hen tot dan toe voorschotelde. In 200 kleurenpagina's vol woord en beeld nemen ze de lezer mee op hun dagelijkse leven onderweg, een leven vol verrassende, humoristische, confronterende en soms ook spannende momenten.

Rwanda, het land van de duizend heuvels.

Oogst van koffiebonen.

We draaien de zandweg op die ons diep het onbekende invoert. In een mum van tijd zijn we omgeven door savanne en bush. De eerste tien minuten check ik elke boom en struik op tekens van buffels en leeuwen. Maar omdat er incidenteel ook een lokale fietser vanaf de andere kant komt of een zeldzame auto voorbijrijdt, ontspannen mijn nekspieren gaandeweg. Met die lokale bevolking in de buurt zal het wel in orde zijn. Antilopen, dikdiks en waterbokken grazen langs de kant van de weg. In de berm schieten knobbelzwijntjes de struiken in als ze ons horen aankomen. In de verte zien we buffels grazen, soms zitten er kleine colobusapen en families bavianen langs de kant van de weg. Met een brede glimlach op mijn gezicht en de wereld aan mijn voeten fiets ik verder. Wat een omgeving! Honderd jaar geleden moet het er hier identiek uitgezien hebben, zonder binnensijpelende mensendrukke. De tijdloosheid hangt laag over de weg en ik fiets erdoor.

Om de zoveel tijd liggen er grote olifantendrollen op het pad. Meestal verdroogd, soms ruiken ze nog vers, een geur die me op Proustiaanse wijze naar het olifantengebouw van de Antwerpse Zoo katapulteert. Veel vliegen en massa's vlinders krioelen rond de verse exemplaren. Deze grote dieren in hun natuurlijke biotoop kunnen aanschouwen en dat vanop de fiets... stel je voor. Er verschijnen talrijke olifantenpaden langs de weg: stukken platgetrapt struikgewas, kleine tunneltjes in de bush waar duidelijk pootafdrukken in het zand te zien zijn op de plekken waar ze de weg overgestoken zijn, op weg naar de rivier of naar Lake Edward op de grens met Congo. Olifanten drinken dagelijks 200 liter water. Ik houd mezelf voor dat hier vrij weinig verkeer rijdt en dat die duidelijk zichtbare pootafdrukken dus best van een paar dagen geleden kunnen zijn... Waarschijnlijk wel.

Met een mengeling van opwinding, verlangen en toch ook een beetje spanning houd ik de olifantensporen in de gaten. We hebben geen plan in ons hoofd voor als er plots zo'n kolos zou verschijnen, maar het gerammel van onze zwaarbeladen fietsen op het slechte wegdek stelt me gerust. Zo weet elke olifant - iedereen op vier poten trouwens - dat we eraan komen en zal een plotse confrontatie niet plaatsvinden. "Het leven in de wildernis trilt van waakzaamheid", schrijft de Zuid-Afrikaanse natuurbeschermmer Lawrence Anthony in zijn boek *De Olifantenfluisteraar*. "Een waakzaam dier is steeds gericht op zijn omgeving. Het kleinste detail wordt opgemerkt. Maar vanuit een soort natuurlijke kennis van waar het wel of niet moet zijn, zal geen enkel gezond dier een confrontatie opzoeken als het niet nodig is." Vandaag hopelijk ook niet.

Een 'zebrapad' op zijn Keniaans.

Onze trouwe fans in alle dorpen.

Verbroedering onder fietsers.

Overstekend wild in Oeganda.

Als de bush openbreekt en we meer door savannegebied fietsen, zien we een kudde olifanten op een heuvelrug. Slechts enkele honderden meters zijn ze van ons gescheiden, zonder hek ertussen, zonder oppasser. We houden halt en blijven lange tijd staan kijken naar de kudde in de verte. Het is prachtig om hen in hun eigen biotoop te mogen aanschouwen. De toon is gezet en tevreden fietsen we verder.

Het nationaal park is gul voor ons, want enkele uren later ligt een olifantenfamilie te baden op nog geen vijftig meter schuin voor ons. We houden halt, halen de camera boven, staan opnieuw een tijdje te kijken naar dit vredige familiafereel, vervuld van dankbaarheid, maar intussen toch ook wat op onze hoede. Romantisch fantaseren over olifanten in de bush is van een andere orde dan er plots zo vlakbij te staan. De eerste twijfel en onzekerheid sluipen binnen. Kunnen we eigenlijk gewoon langs hen fietsen? We weten dat een eenzame stier gevaarlijk kan zijn, dat een moeder met haar jong gevaarlijk is. Te midden van een kudde terechtkomen wordt als zelfmoord gezien, ook voor een auto. Maar hier

hebben we met maar vier dieren te maken, die ons trouwens een meer ontspannen indruk geven dan de neurotische dieren die in de dierentuin urenlang van links naar rechts staan te wiegen. We staan een tijdje te dralen, als er een *bodaboda* (motorrijder) vanuit de tegenovergestelde richting aangereden komt. Zijn motor is al van ver te horen en alsof hij gewoon een rij onschuldige koeien in plaats van wilde dieren van 6 ton passeert, rijdt hij de olifantenfamilie zelfverzekerd voorbij. Bij ons stopt hij even. “Het is veilig, hoor; ze zijn gewoon aan het grazen. Niets wijst erop dat ze zich bedreigd voelen. Dat flapperen met hun oren is gewoon een soort airconditioning. Dat doen ze altijd.” Wij stappen weer op en fietsen aan de uiterste overkant van de weg op zo’n vijfendertig meter langs de groep. Zoals de motorrijder ons al aangegeven had, blijft alles rustig.

We bereiken de grens van het nationale park langs een redelijk smalle zandweg met aan beide kanten dichte opgaande begroeiing, struiken en enkele bomen. In de berm staat een bord dat aangeeft dat we het park officieel verlaten. Ik ben stiekem toch opgelucht, nu we het park weer uitfietsen. Binnen tien kilometer wacht het dorpje Kihiki op ons. Daar willen we de nacht doorbrengen. Ik popel om de foto’s van vandaag te kunnen bekijken en begin me in te stellen op het vooruitzicht van een frisse douche, een lekkere cola en

als het even meezit, een zacht bed. En dan, met mijn gedachten alvast bij de mensenwereld, gebeurt waarvan we konden verwachten dat het ooit zou gebeuren. Plots, uit het niets, op maximaal vijf meter van ons vandaan, net achter een bosje, verschijnt een groep olifanten.

“Stop!”, sis ik en rem uit alle macht.

“Oh god”, zegt Paul.

Wat volgt, speelt zich af in enkele minuten, maar lijkt een heel mensenleven in beslag te nemen...

Kameleon.

Interesse om verder te lezen? Je kan het boek bestellen via www.cyclingafrica.org/aankondiging-boek.